

Grams Brev.

Brevet er skrevet af Hans Gram (f. 1779, d. 1836), Søn af Laurids Gram, der var theologisk Professor i Sorø fra 1757—59 og en meget yngre Broder til den lærde Historiker Hans Gram, efter hvem han opkaldte sin Søn.

Brevskriveren var Landmand, Forpagter af forskellige Gaarde, indtil han, som Brevet beretter, gik i Stykker paa Lyngbygaard. Han lever saa nogle Aar ved tilfældigt Arbejde, da Vennen Gjersing 1830 faar ham ansat paa Mørup som Assistent ved Institutet.

Hans Grams Søn var Inspektør paa Nørager, og hans Søn igen er Havebrugskandidat Hans Gram, der i mange Aar sad paa Koldemosegaard i Lyng Sogn og nu er Lærer paa Ankerhus ved Sorø.

Hele det Billede, Brevet giver af Forholdene herhjemme omkring det skæbnesvangre Aar 1813 og i Tiden derefter, danner en god Illustration til den Beskrivelse, der er givet af denne Tid i en Artikkel „Sorø for 100 Aar siden“ i Aarbogens 2. Hefte. Jeg kan derfor henvise til denne Artikkel og særlig til Side 100—103, hvor man vil finde For-

klaring paa de besynderlige Opgivelser af Varers og Penges Værdier, der findes i Brevet, samt nærmere Oplysninger om Forordningen af 5. Januar 1813.

I Slutningen af Brevet omtales den for Gram saa skæbnesvangre Administration af Etatsraad Neergaards Godser. Neergaard, hvis fulde Navn var Peter Johansen N., var Sønnesønssøns Søn af Thomas Madsen. Denne var kommet ovre fra Nædergaard under Mattrup, havde antaget Navnet Neergaard og var død som Forpagter paa Svenstrup, der senere skulde blive én af Familiens Stamgaarde. Siden Thomas Madsen Neergaards Tid var Slægten stadig gaaet frem i Rigdom og Jordegods, og P. J. Neergaard var født til Velstand. Dertil har han været en Mand med stor Virkelyst og Administrations-talent. Thi han blev vel den af den store Slægt, der kom til at samle de fleste Gaarde paa én Haand. Han har efterhaanden købt og solgt Ringsted Kloster, Kjærup, Gilsagergaard og Merløsegaard. Fra Aarhundredets Begyndelse ejede han Gyldenholm, Skovgaard, Førsløv, Gundersløvholm, Kastrup, Fuglebjerregaard og Fodbygaard. I 1813 tilgiftede han, der da var Enkemand, sig med Enkefru Qvistgaard Gjerdrup og Lyngbygaard, og samme Aar købte han Fuglsang og Prierskov paa Lolland, Nørlund, Torstedlund og Albek i Jylland.

Amtmand i Sorø var dengang Poul Christian Stemann. Han havde 1799 overtaget Amtet efterat det ved Inddragning af Smaaamter og Omlægning var blevet udvidet fra kun at omfatte Sorø Birk og Baroniet Holberg til sin nuværende Størrelse. Der var meget at tage fat i, og den myndige Stemann maatte komme paa Kant med dem, der ikke vilde bøje sig for ham. Vejforholdenes Forbedring, Ord-

Sorø Amt 1915

ningen af Indkvarteringsforholdene i disse vanskelige Aar, Fordelingen af de stadig nyttilkomne Skatter — der var mange Anledninger til Rivninger, — og Godsejerne beskyldte desuden Stemann for at give Bønderne utilbørligt Medhold. I skriftlige Optegnelser fra den Tid nævnes flere Gange netop Peter Johansen Neergaard som Stemanns erklærede Modstander, ja, som den mest betydelige af hans Modstandere.

Imidlertid sad altsaa Neergaard i de vanskelige Aar efter 1813 med ialfald 14 store Gaarde eller Godser, og har det været vanskeligt for andre Landmænd at klare sig i disse Aar, hvor alting vaklede og selv de klogeste Beregninger slog Klik, maa det have været dobbelt vanskeligt for ham. Der kom da ogsaa et Tidspunkt, hvor alt truede med at ramle sammen om ham, da han i 1821 ikke kunde opfylde paadragne Kautionsforpligtelser for Købesummen for de store jydske Godser. Han gik da til Stemann og bad om Raad og Hjælp. De to gamle Modstandere gik Neergaards Sager igennem, og da Stemann saa, at der kunde og burde hjælpes, var han ogsaa rede. Han fik nedsat en Opbuds- og Arrangementskommission, tog selv Formandsstillingen og Arbejdet, og ligesom han havde bragt Sorø Akademis Gods paa Fode, bragte han i Løbet af en halv Snes Aar Neersgaards mange Ejendomme frelst gennem alle Skær. — Det er altsaa denne Stemannske Kommission Gram har at gøre med. Den er ikke blid, man mærker Stemanns haarde Haand. Kommissionen er upersonlig, den virker paa Afstand, den maa i meget blive forskellig fra en Godsejers personlige Styre, hvor Hjertet ganske anderledes kan komme til at tale med. — Man kan

Sorø Amt 1915

have ondt af Gram, og man faar Sympati for ham og Neergaard, — men Neergaards Arvinger kan takke Stemann for, at de nu har Gaardene.

Grams Brev.

Nu kom Lyngbygaard og Gjerdrup samlede til Forpagtnings-Auction i July 1808, og jeg lod mig dem tilslaae for 8050 Rdl. D. C. Jeg tiltraadte denne Forpagtning 1809, 1. Aug., til hvilken Tid jeg — efter min Opsigelse — fratraadte Mineslyst. Havde Mineslyst været nem at gaa ind i, fordi der var et aldeles complet Inventarium, saa havde jeg desflere Udgivter ved Modtagelsen af Lyngbyeugd., da jeg der maatte anskaffe saa meget af alle Slags, saasom 30 Heste, 8 Vogne, 4 à 6 Plauge, 10 à 12 Harver, Folkesenge og Sengeklæder for en 30 Mennesker, 150 Lpd. Kløverfrøe, Mejeriredskaber, foruden mange andre Sager, der løb højt op. Jeg havde imidlertid Pengene, og fandt det rigtigst, kun at anskaffe gode Sager, om de end vare noget dyrere. Qvægbesætningen, som fulgte med Gaarden, var Snaus, og inden Udgangen af det første Aar styrtede nogle og 30 Kiør, som jeg maatte erstatte med nye og unge, og inden jeg anden Gang satte Qvæget paa Græs, havde jeg fejlet alt Snauset ud og indsat over 100 stk. unge og gode Kiør i Hollænderiet, som bestod af 200 stk.; men nu begyndte jeg ogsaa at drage god Indtægt deraf, ikke allene fordi Kiøerne nu var bedre, men ogsaa fordi jeg fik temmelig god Kløver paa Jorden, da jeg saaede Kløverfrøe, hvilket min Formand i hans sidste Forpagtningsaar idetmindste ikke gjorde. — Drivten var snaus og altfor udsugende, derfor begyndte jeg strax at indføre en ny Drivtsorden, som allertider i de første

Sorø Amt 1915

Aar er forbunden med Tab; derfor var ejheller Avlen i Førstningen stærk, skjøndt dog, allerede det andet Aar, bedre end min Formands Mittel-Aar; men jeg vidste jo forud, at jeg maatte, i Overgangs-Aarene, udsætte mig for en ringere Høst, end jeg siden kunde gøre Regning paa, og, i hvilken Henseende, jeg ogsaa regnede rigtigt. 1807 og 1808 vare min Formands frugtbarste Aar; men der blev dog kun giødet i 1808, 41 Tdr. Land, endog kun meget svagt. I 1812 derimod kunde jeg allerede giøde 65 til 75 Tdr. Land aarlig næsten eengang saa tykt som min Formand havde giødet. Jeg avlede nu ogsaa langt bedre end han, og skjøndt jeg udførte svære og bekostelige Steen-Arbejder og Gravning m. v. forbedredes dog mine Kaar kjendeligt. Da min Forpagtningsafgibt var bestemt i Penge var det ogsaa rimeligt at min Formue maatte stige efterhaanden som Varerne jeg havde at sælge steeg i Prisen; men 1813 — eller rettere Pengeforordningen, gjorde mig det første Afbræk, og jeg leed ikke lidet reelt Tab derved. Jeg vil ikke tale om, at jeg i 1812 betalte 8000 Rdl. i Afgibt, men i 1813 (da vi endnu regnede i de gamle Sedler) 78000 Rdl. gl. Sedler; thi Priserne vare endnu saaledes, at der endda var Penge at tiene; i hvor paafaldende en Forskel af 70000 Rdl. end skulle synes at være. Giersing*) og jeg købte i Compagnie paa samme Tid en Ejendom i Holsteensborg Egnen, som vi,

---

*) Niels Gjersing (1783—1835), cand. jur., Kammerraad, g. m. Frederikke Amalie Malling, Datter af den bekendte Geheimeraad Ove Malling. G. ejede Nørager og Conradineslyst og var senere Forstander for Institutet paa Mørup. Søn af Peter Jensen Gjersing (1746—1811) til Taarnholm og Nordruplund.

Sorø Amt 1915

efter et Aars Forløb, solgte med en god Avance. Jeg forsømte ingen passende Lejlighed, hvor der var noget at erhverve paa en værdig Maade. Saaledes gjorde jeg i Vinteren 1810 — rigtignok i et fælt Vejr en Rejse til Fyn for at købe, fornemmelig, Kløverfrøe, som jeg forudsaae vilde blive dyrt. Jeg tilforhandlede mig 500 Lpd. til circa 16 Rdl. Lpd., hvoraf jeg gienmod det halve til 1813, som jeg da solgte for 100 Rdl. Lpd. — Jeg kom engang hændelsesviis til Korsøer, hvor der var en Priise-Auction, og hvor man i Spøg nødte mig at købe 5 Fade Sukker, men inden jeg tog fra Byen, havde man afkiøbt mig dem med 5000 Rdl. Avance, som jeg strax fik udbetalt. Saaledes gik det ved flere Lejligheder. Jeg tiente mange Penge, men jeg holdt ogsaa mine Ting i en god Orden og jeg forbedrede Lyngbyeugd., ikke som Forpagter, men som om jeg var Ejer deraf, og dette kostede mig mange Penge og meget Arbejde, da alt saadant i samme Tid var ubegribeligt dyrt, saasom der vare kun faae Folk at faae fat paa, og Redskaber og Arbeidsdyr var ikke mindre dyre.

Min Forpagtnings-Afgift blev i Følge Penge-Forordningen omskreven; men Frue Qvistgaard fandt, at Afgiften endnu ikke svarede til Tiderne, og opsagde mig derfor Forpagtningen til 1. Maj 1814, dog saaledes at Fornyelsen deraf med det samme blev mig tilbudt imod Korn- og Natural Afgift. Jeg contraherede paa nye, men til en forholdsmæssig højere Afgift, da jeg nødig vilde forlade Gaardene, som jeg med mange Bekostninger havde sat i saadan Stand, at de for Fremtiden maatte give mere af sig end hidtil. *Men jeg skulde aldrig contraheret paa nye.* Jeg skulde flyttet derfra,

Sorø Amt 1915

og holdt Auction over Alt mueligt, og strax kjøbt kongl. Obligationer for Pengene. Havde jeg gjort det, saa havde jeg været en meget riig Mand; men hvem kunde forudsige hvad der vilde skee? Hvem valgte dengang det rigtige? Den der ret lagde sit Hoved i Blød for at udfinde det fordelagtigste, gik det som oftest allerværst, og de fleste af de faae der gik Sygen heldig igiennem, vare dem som lod fem være lige. |: Saaledes kjender jeg en Mand, som langtfra ikke stikker dybt, der i Decbr. 1812 kom til Kbhvn. med 16 fede Stude, som han solgte for 30,000 rdl. D. C. Han gik i nogle Dage og var i stor Vaande hvad han skulde gjøre med de mange Penge; endelig faaer han det Indfald — for at blive den „svære Pakke qvit“ — som han udtrykte sig — at gaa op i Depositokassen med dem, hvor han fik kgl. Obl. for Pengene, til Beløb 30,000 rdl. D. C. — Disse Obligationer ejer han endnu, og har nu i disse mange Aar, aarlig hævet Renterne deraf med 1200 Rbdl. Sølv, og hæver dem saaledes fremdeles. En ret skønne Betaling for 16 Stude!! :| — Nej! det var saa at sige, ingen givet, at vælge det rigtigste, og kun Tilfældet og tilfældige Omstændigheder reddede nogle faae, og gjorde endnu færre til Riigmænd. — Jeg for min Deel har intet at bebrejde mig selv, og da jeg fulgte immer hvad jeg efter fornuftigt Overlæg troede at burde gjøre og ikke indlod mig paa noget i Slumpeværk, — saa er jeg i saa Henseende roelig. Det gik saa mange hundrede fornuftige Folk ikke bedre, uagtet vist mange har brugt yderste Klogskab og Forsigtighed; men — besynderligt nok — just saadanne er det gaaet allerværst. — Ved Gierdrup holdt jeg bestandig Stude, som jeg deals fedede paa Græs,

Sorø Amt 1915

og deels staldede fede om Vinteren, og undgik saaledes at holde Husholdning der paa Gaarden, og alle mine Folk dér var: en Ladefoged og en Rygter, som jeg gav Kostpenge. Naar jeg selv ville pløje Brakmarken eller en anden Mark, eller ogsaa udføre noget andet extraordinair Arbejde, saa brugte jeg mine Folk, Heste og Redskaber fra Lyngbygaard — og saaledes kostede denne Gaards Drivt og Bestyrelse mig forholdsmæssig kun lidet; men Indtægterne deraf vare gode, da Jordbunden ved Gierdrup er særdeles frugtbar. — Imidlertid jeg nu saaledes havde arrangeret mig, og faaet Drivten og Jorderne i Orden ved begge Gaarde, blev *Gierdrup* mig opsagt, under et Foregivende fra Ejerens Side — som indtil Dato ikke er gaaet i Opfyldelse, nemlig: at der skulde bygges Hovedbygning m. v., og, at det derfor var Ejeren om at gjøre strax at faae frie Disposition over Gaarden, Hoveriet m. v. —; men den sande Aarsag var, at Fruens Broder — en Hr. Schouw — skulde her employeres, da Fruen, som i samme Tid havde givtet sig med Etatsraad Neergaard paa Gunderslevholm, fraflyttede Gaarden. Jeg indsaa det Hele meget godt; men Underhandlingerne om Afstaaelsen lod mig ogsaa saadanne Vink, saa jeg fandt det rigtigst at lade gaae; men jeg led et slemt Tab, som var tildeels en Følge af denne Afstaaelse, og deels — og endmere — af Conjuncturerne. Jeg havde nemlig midt om Vinteren, (da vore Tropper marcherede til Jylland, Holsteen og Fyen for at bekrige vore Fjender) kjøbt 80 stk. jyske Stude til høje Priser, men dog efter Tiderne for udmærket got Kiøb, i den Tanke, at der ret var noget at profitere, saasom der ikke vilde blive Qvæg at faa i Sielland, naar denne Ø

Sorø Amt 1915

blev bloqveret; thi fra Jylland regnede ingen mere paa, at der kunde komme Qvæg, da samme snart ville være besat af Fienden. I det samme blev Freden sluttet, og nu faldt alt daglig mere og mere i Prisen, og det hele fik en Vending til Forundring. Jeg ønskede at sælge mine Stude, saasnart som mueligt om jeg ogsaa skulde tabe noget, og gik endog i saa Henseende en gandske nye Vej, i det jeg lod en Ven under sit Navn indrykke i Aviserne „at han anviste et Parti store jydsk Stude, der var til Salg for billig Priis, og om Kiøberen ønskede det, mod 12 Maaneders rentefrie Kredit m. m.“ men ingen Handel var der at gjøre, i hvor mange forskellige Konster jeg end brugte. Det var netop i samme Vinter, som jeg den 1. Maj fratraadte Forpagtningen af Gierdrup. Nu maatte jeg leje Græsning til mine Stude om Sommeren, og endelig kornfede dem den følgende Vinter; men skiøndt de var udmærket gode var det endnu ikke mueligt at sælge dem fra Stalden til nogen Priis, og der var altsaa intet andet at gjøre, end at tye til Vesterbroe for at sælge dem, som jeg altsaa maatte beqvemme mig til; men jeg tabte ved denne eene Studehandel reent ud 7000 rdl. — Denne Dosis saa hurtigt oven paa de reelle Tab jeg leed umiddelbart ved Frd. af 5. Jan. 1813, var vel drøj; men nu var Touren at tabe daglig, ligesom det forhen var omvendt. Alt fik nu en gandske anden Vending, og med den største Forsigtighed og Klogskab var det umuligt at hytte sig. Nu gik 1000 rbd. fløyten her, nu 2 à 3000 hist. Nu kunde Indtægterne ikke mere stoppe Udgifterne. Nu faldt Priserne efterhaanden paa det man havde at sælge, men det man skulde kiøbe stod højt i Priis. Kort sagt: nu var der aldeles intet Forhold

Sorø Amt 1915

mere; men alt tydede paa en total Ruin, som ogsaa paafulgte. Forskiellen er alléne at een har, ved tilfældige Omstændigheder, set sig istand til at holde sig noget længere end en anden. — Jeg leed mange meget betydelige Tab, hvoriblandt jeg ved en Kiøbmands Fallit tabte 11000 Rbdl. hvoraf jeg ikke fik en Skilling eller kan vente noget deraf, men jeg stod fast endnu, skjøndt jeg under saadanne Omstændigheder — der kunde forstyrre den Rigestes Affairer — maatte giøre Laan, endskjøndt jeg havde meget mere udestaaende som jeg troede sikkert nok, og som jeg ikke straks kunde faae ind; men meget af det som jeg troede at være sikkert, gik senere fløyten. — Priserne dalede endnu mere, i 1818 pr. Ex. var Siellands Captaxt for Byg 6 Rbdl. 29 Sk. Sølv; men i 1819 sank den pludselig til 2 Rbdl. 57 Sk. Sølv og i 1820 endog til 1 Rbdl. 71 Sk. Sølv. Kiøbmandsvarerne derimod holdte sig i samme Pris, Folkelønnen ligesaa, Skatterne steege endog, — hvad man ejede i Vare var nu intet værd — |: en ligesaa god Koe eller Stud, som jeg forhen havde givet 110 à 120 Rbdl. for solgte jeg nu for 25 Rbdl., en Hest, som havde, for faae Aar siden, kostet 1000 Rbdl., kiøbtes nu lige saa god for 100 Rbdl. og derunder :|. — Det var saaledes ikke mere muligt for Landmanden at bestaae. Nu kom Misvæxt Aaret 1819 — (i det mindste var der virkelig Misvæxt mange Steder) og den store Vandmangel, som især i min Egn var skrækkelig, dog maaske ingen Steder skrækkeligere end paa *Lyngbygaard*. Tænk Dig! i 3 Maaneder om Sommeren, var der ikke paa *Lyngbygaard* og dens hele Grund, eeneste Spand Vand at faae. Jeg maatte kiøre alt Vandet som behøvedes til min store Husholdning

og mit store Hollænderi, fra Boeslunde ^{Sorø Amt 1915} Hellig Kor-
ses Kilde; men dette var ikke et ubetydeligt Ar-
bejde; dog endnu langt værre var det med Qvæget,
som jeg maatte i 3 til 4 Maaneder, daglig lade
drive til Erdrup Bro for at vandes. Der var netop
tæt ved Broen en, saakaldet Hulke, som holdt Vand,
skiøndt hele Aaen ellers var tør. Qvægflommen be-
stod af cirka 200 Høveder, og der hvor jeg kunde
lade dem drive, var ingen alfare Vej, men det gik
over Bøndernes Marker, ud og ind, paa Grønagrene
mellem deres Sæd, hvorfor jeg daglig, eller hver
Gang, maatte have i det mindste 12 Mennesker for
at forekomme, at ingen Skade skulde skee, foruden
at jeg næsten daglig selv i egen Person — eller i
mit Forfald Ladefogden maatte være med, for at
paase Orden og at ethvert Høved virkelig fik Vand.
Det sidste kunde vel ikke nøjagtig iagttages; men
det var dog nødvendigt, at paasee det saa got som
muligt. Ikkedestomindre var der dog nogle Høveder
som ikke daglig fik Vand, hvilket, i saa stor en
Flok, ikke lettelig kunde opdages; andre fik ikke
tilstrækkeligt, og mere end en Gaag daglig, kunde
det umueligt overkommes at drive dem derhen.
Følgen heraf var, at de malkede kun meget maade-
ligt — især da Græsset af den stærke Tørke og
Hede var reent bortsveedet — |: til Beviis herfor
vil jeg blot anføre, at jeg samme Sommer kun
fedede 11 stk. Sviin med Melk, imod at mit sæd-
vanlige Antal Sommermelkesviin ellers var 40 til 60 :|
— jeg producerede som Følge deraf kun lidet Smør
o. s. v.; men den værste Ulykke var, at mange
Hollænderie Køer styrtede den følgende Vinter og
Foraar af Lunge Syge og andre Tilfælde som hid-
rørte fra Vandmangelen. Jeg tabte altsaa meget

Sorø Amt 1915

betydeligt, ikke allene i Meieriproducter, men ogsaa ved de mange Høveders Bortgang, som jeg maatte erstatte ved at indsætte et lige Antal paa nye, saavel som ved den Bekostning i 3 à 4 Maaneder at maatte sinke 12 à 14 Mennesker daglig med at drive Flokken til og fra Vands, der fra de yderste Marker, som netop dette Aar laae til Græsning, var en Distance af over $\frac{1}{2}$ Miil, hvilket sidste ey var en Smaating; thi det var just i den travleste Sommer-tid — i Høe og Kornhøsten. Min Sæd slog ogsaa feil og Priserne vare meget maadelige, saa dette Aar gav mig et saa voldsomt Stød, at jeg ikke mere kunde forvinde det, og siden fulgte det eene Uheld oven paa det andet, saa jeg paadrog mig mere og mere Giæld, uagtet al Stræbsomhed og Sparsommelighed. Det gik Slag i Slag med mine Gienvordigheder og Tab, saaledes som det ogsaa paa samme Tid gik andre Landmænd. Lave Priser, høje Folkelønninger, svære Skatter |: der var pr. Ex. Aar da jeg ikke kunde udrede mine Skatter af Lyngbygaard med mindre end en Værdi af 800 Td. Byg eller omtrent $1\frac{1}{2}$ Td. Byg pr. Td. Land :| — alt forenede sig for at ødelægge os Landmænd. — Nu traf den ulykkelige Begivenhed, at Ejeren Etatsraad Neergaard, gjorde Opbud, hvilket gav mig og mange flere — Naadestødet. Boet kom under Commissions Behandling og denne pinede strax paa. — Jeg betalede saa yderlig jeg kunde strax efterhaanden som jeg fik noget ind; og haabede saaledes at vinde Tid; thi man troede, at Neergaards Sager ikke vare meere indviklede end at Arrangementet kunde tilendebringes paa et Aarstid eller lidt meere, og blev Neergaard først igien raadig over sine Ejendomme, saa troede jeg nok at komme til Rette med ham,

Sorø Amt 1915

·hvortil kom, at jeg — og alle troede og haabede paa bedre Tider. Men da Commissionen havde piint mig i Mindelighed for alt hvad jeg i Sommerens Løb kunde undvære, blev jeg om Efteraaret ret taget paa en gevorben Fod. Man kaldte mig til Forligs-commissionen, hvor der foreskrevs mig saadanne Vilkaar som jeg mindst kunde vente, og som jeg aldeles ikke kunde indgaae. Jeg begierede Sagen udsat, som jeg ikke blev bevilget; hvorimod Forvalteren den *følgende Dags* Morgen mødte hos mig med Øvrigheden og *gjorde Arrest i mine Sager* for min Gield!!! Kort derpaa kom 11. Decbr. Termin, hvor jeg ikke kunde betale min Avgift, fordi det ikke var mueligt endnu at sælge nogen Kornvare; man brugte strax *netop igjen samme Fremgangsmaade*, og jeg fik *Arrest i alt det øvrige jeg ejede!!!* Nu var der intet mere for mig at gjøre ved Lyngbygaard, hvorfor jeg ved Forligs Commissionen indgik: at fratræde Forpagtningen 1. Maj 1822; men i de sidste Dage af April, lod Commissionen holde Auction over *Alt* hvad jeg i muelig Maade eyedede, Lige indtil *Wuggen og Wuggepuderne*, og jeg drog fra Lyngbygaard *aldeles ødelagt*. — Man viste mig fra Commissionens Side ikke den mindste Barmhjertighed; ney! tvertimod, man søgte at nedtrykke og ydmyge mig, saa meget som det kun var mueligt, i hvormeget jeg end troer det streed imod Neergaards og hans Kones Princip. Det *eneste jeg udbad mig af Commissionen* var, at jeg for den Sommer maatte boe paa een af Neergaards Gaarde, hvor der var en liden Lejlighed, som stod aldeles ledig og staar saaledes endnu; men, man nægtede mig det ligefrem, uden engang at sige mig hvorfor det ikke kunde skee. Neergaard havde *selv* givet mig

Sorø Amt 1915

Anvisning paa denne Boelig; men tillige sagt mig, at jeg maatte spørge Commissionen derom, da han jo ikke selv havde Raadighed derover. Derfor ærgrede Commissionens Afslag ham ogsaa indtil Raserie. ∴ Jeg giemmer Brevene i denne Anledning, da de indeholde saa umiskjendelige Beviis paa ædle Siæle! ∴
